

Regeringskansliet
Socialdepartementet
s.remissvar@regeringskansliet.se
Kopia till s.sof@regeringskansliet.se

Remissyttrande över betänkandet En statlig ordning med brottsförebyggande åtgärder för barn och unga (SOU 2024:30)

Ert diarienummer S2024/00978

Sammanfattning

Förvaltningsrätten avstyrker utredningens förslag om en statlig ordning med brottsförebyggande åtgärder för barn och unga med inrättande av en ny statlig myndighet mot ungdomskriminalitet.

Förvaltningsrättens synpunkter

Det är mot bakgrund av den ökande ungdoms- och gängkriminaliteten ytterst angeläget att utveckla och stärka arbetet med olika förebyggande insatser för unga som riskerar att involveras i kriminalitet och att skapa goda förutsättningar för tidig och förbättrad samverkan mellan olika aktörer i det brottsförebyggande arbetet. Förvaltningsrätten ser därför positivt på att nytänkande förslag förs fram kring hur detta kan åstadkommas. Det av utredningen föreslagna systemet med en ny myndighet utgör emellertid en större organisatorisk förändring som kan förväntas bli både kostsam och resurskrävande. Samtidigt pågår andra utredningar som arbetar med närliggande frågor som kan komma att resultera i både alternativa och överlappande förslag.

Det framstår som nödvändigt att det kring en fråga av sådan vikt som den om insatser för unga som riskerar att begå allvarliga brott tas ett mer samlat grepp än vad som hittills skett. Därtill bör socialtjänstens roll i det föreslagna systemet ställas mot det ändrade arbetssätt för socialtjänsten som den kommande nya socialtjänstlagen för med sig. Att behandla sådana frågor i olika utredningar parallellt är enligt förvaltningsrättens uppfattning klart otillfredsställande då det bland annat riskerar att resultera i oavsedda sammantagna effekter, oklara ansvarsområden och minskad rättssäkerhet.

Förvaltningsrätten anser också att det kan ifrågasättas om ett inrättande av en helt ny myndighet verkligen utgör ett effektivt användande av resurser jämfört med att exempelvis stärka möjligheterna för befintliga aktörer såsom socialtjänst och polis att utöka och effektivisera sitt förebyggande arbete genom formaliserat samarbete och ökade resurser.

Detta särskilt som utredningen tar upp att det saknas mer ingående forskning eller andra studier av vilken effekt inrättandet av den danska ordningen med ungdomskriminalitetsnämnder faktiskt haft på ungdomskriminaliteten i Danmark.

Den föreslagna ordningen väcker samtidigt särskilda betänkligheter ur ett rättssäkerhetsperspektiv. Som exempel kan nämnas att den föreslagna nya myndigheten enligt förslaget självant ska aktualisera frågan om förordnande av offentligt biträde senast inför kallelsen till det möte där ärendet ska avgöras. Förordnande av offentligt biträde i ett så sent skede av förfarandet framstår som svårt att förena med den avsikt att säkerställa barns möjligheter att klaga och utkräva sina rättigheter enligt barnkonventionen som kommer till uttryck i bland annat SOU 2023:40.

Förvaltningsrätten finner vidare skäl att ifrågasätta lämpligheten av att den nya myndighetens beslut om handlingsplaner efter överklagande ska prövas av allmän förvaltningsdomstol. I förslaget uttrycks att det ytterst är den domstol som överprövar ett beslut som bedömer prövningsramen i varje enskilt fall. Samtidigt framgår av förslaget att ett överklagande kan komma att avse hela eller delar av handlingsplanen eftersom samtliga insatser och krav går att överklaga separat (s. 307). En prövning av frågan om myndigheten i ett enskilt fall haft fog för att besluta om en handlingsplan med brottsförebyggande åtgärder är inte i sig ett problem. Om det däremot är de individuella insatserna och kraven i en sådan handlingsplan som ska kunna överklagas riskerar domstolarnas prövning komma att handla om rena verkställighetsfrågor, en typ av bedömningar som allmän förvaltningsdomstol inte är lämpad för. Detta kan jämföras med ordningen enligt LVU, där socialnämnden bestämmer hur vården av den unge ska ordnas under vårdtiden och den enskilde vid beslut om vård enligt lagen inte har någon rätt att överklaga innehållet i socialnämndens vårdplan.

Med hänsyn till dessa omständigheter avstyrker förvaltningsrätten den föreslagna ordning som presenteras i betänkandet.

Förvaltningsrätten vill avslutningsvis också framhålla att mål enligt de föreslagna nya bestämmelserna kan komma att bli betydligt mer resurskrävande och kostsamma än de genomsnittsmål som man utgått från vid beräkningen och därmed föranleda ett större behov av resurser till domstolarna om förslaget genomförs än vad som framgår av konsekvensanalysen.

Beredning och beslut

Detta remissyttrande har beslutats av Kompetensgruppen för tvångsmål bestående av rådmännen Ola Brändström (ordförande) och Anna Flyme Ahlstrand, föredragande juristerna Hanna Alenius och Andrea Ingerskog och rättsliga experten Lisa Ingels (föredragande).

Ola Brändström

Lisa Ingels